

Dankbaarheid!

Liturgiesuggesties:

Schriftberijming 23

Psalm 68: 6 en 10 OB

Deuteronomium 6: 1-19

Psalm 65: 5

Mattheüs 6: 25-34

Psalm 67: 3

Na verkondiging: Psalm 50: 7 en 11

Psalm 149: 1

Psalm 150: 1

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

In één van zijn boeken vertelt de Indische christen Sadhoe Soendar Singh het volgende verhaal.

Professor Versteeg vertelt het na in zijn boek: 'Bijbelwoorden op de man af.'

Ergens in een dorpje in India zijn twee jongens aan het dobbelen.

Je weet wel ... met van die dobbelstenen.

Nu was dobbelen in dat dorpje ten strengste verboden.

Het gevolg was dan ook, dat ze beiden door de politie werden gegrepen en opgesloten werden.

De ene jongen was de zoon van rijke ouders.

Zijn ouders konden gemakkelijk de boete betalen die op het dobbelen stond.

Die jongen kwam dan ook weer gauw vrij.

De andere jongen was de zoon van een arme weduwe.

Vanaf het ogenblik dat haar zoon gevangen zat, ging deze vrouw elke middag werken in de droge bedding van de rivier.

Daar hielp ze mee met stenen sjouwen.

Ze verdiende er elke dag een paar centen mee waarmee ze haar zoon uit de gevangenis kon vrijkopen. Haar handen werden ruw en gewond.

Daar gaf ze niet om.

Eindelijk had ze het geld voor de boete bij elkaar en haar jongen kwam uit de gevangenis.

Toen hij weer in vrijheid rondliep, kwam hij zijn oude vriend tegen.

Die zei meteen: 'Zullen we weer een spelletje dobbelen?'

De jongen antwoordde: 'Hoe zou ik zo ondankbaar kunnen zijn tegenover mijn moeder?'

Jij kunt het wel doen.

Ik kan het nooit meer doen, want het heeft het bloed van mijn moeder gekost.'

Kijk, dat was nou echte dankbaarheid.

Dankbaarheid die opkwam uit de wetenschap: 'Het heeft het bloed van mijn moeder gekost.'

In die dankbaarheid wist die jongen ook, dat hij voorzichtig moest omspringen met de vrijheid die hij gekregen had.

Die vrijheid was niet vanzelfsprekend.

Zijn moeder had voor zijn vrijheid betaald met haar bloed.

Daarom moest hij er ook zorgvuldig mee omgaan.

*

Over dankbaarheid gesproken.

Vanavond, broeders en zusters, jongelui, houden we ons jaarlijkse dankuur.

Om de Here God te danken voor de vrijheid die we van Hem hebben gekregen.

Een vrijheid om te kunnen werken, om zonder al te veel zorgen te kunnen leven, om christen te zijn in het licht van de wederkomst van de Here Jezus.

Eén uur ... om de HERE voor álles te danken.

Vindt u ook niet dat dat eigenlijk veel te weinig is?

Want tel je zegeningen eens, tel ze één voor één.

Daar heb je toch veel méér dan een uur per jaar voor nodig?

Vroeger hield men dan ook de héle dag ... dankdag.

Kinderen waren vrij van school.

Vader hadden een vrije dag.

Niet om te knutselen of om gezellig uit te gaan.

Nee, een volle dag om naar de kerk te gaan.

Met twee, soms drie preken en daartussen in de lezingen uit de Bijbel en ... veel zingen.

Een dag ook van vasten.

Men at op die dag niets, helemaal niets.

Kun je je dat voorstellen? Vandaag de dag?

Nee, natuurlijk hoeven we naar die tijd niet terug te verlangen.

Want het gaat er in ons danken om, dat we niet álleen op Dankdag de HERE dankbaar zullen zijn.

Integendeel - zou ik willen zeggen - élke dag van ons leven mogen de HERE danken.

Elke dag van ons leven mag een dag zijn om de HERE te danken voor alles wat Hij ons geeft.

Daar wil ik u en jou en mijzelf vanavond toe aansporen.

Tot een leven ... in dankbaarheid.

Voor de HERE. Voor de God die ook ons heeft bevrijd.

*

"Wanneer nu de HERE, uw God, u in het land zal gebracht hebben, waarvan Hij uw vaders, Abraham, Isaäk en Jakob, gezworen heeft het u te zullen geven - ... - en gij gegeten hebt en verzadigd zijt, neem u er dan voor in acht, dat gij de HERE niet vergeet, die u uit het land Egypte, uit het diensthuis, geleid heeft."

De HERE vergeten. Laten we daar vanavond eerst samen over nadenken.

Wel eens vergeten iemand te bedanken?

Voor een kadootje dat je kreeg?

Voor die kaart toen je ziek was of toen je jarig was?

Voor dat klusje of die boodschap die die ander voor je deed?
Voor dat uittreksel van dat boek waar je niet meer aan toekwam om het voor je
examen te lezen?
't Zijn eigenlijk heel gewone dingen, vind je niet.
Vergeeten te bedanken.

Betrek het nu eens op God?
We hebben doorgaans het in onze welvaarts- en consumptiemaatschappij maar wat
goed.
Een huis om in te wonen.
Een bed om in te slapen.
Een koelkast en misschien wel een vriezer voor het eten en het drinken.
Een televisie en misschien wel een computer.
Kleren en schoenen om aan te trekken.
Een fiets of een scooter in de schuur.
Een auto in de garage of voor de deur.
Wie heeft er doorgaans wat te klagen vandaag de dag?
Doorgaans - ik noemde het al twee keer.
Want natuurlijk zijn er vandaag de dag mensen die helemaal niet dankbaar kunnen
zijn.
Zonder werk. Inkomen gehalveerd.
Kinderen die opgroeien en graag mee willen doen met wat andere kinderen ook doen.
Spanning in het gezin.
Hoe zullen we deze maand moeten rondkomen van een uitkering?
De kinderbijslag is al helemaal opgegaan om het tekort van de vorige maanden op te
lossen.

Zeker, we hebben er ook als gemeente oog en hart voor als gezinnen uit ons midden
in de knoei komen.
Een brood moeten stelen past niet in onze welvaartsstaat.
Dat er dingen scheef liggen in onze Nederlandse samenleving hoef ik u en jou niet uit
te leggen.
Maar doorgaans hebben we zeker niet te klagen in vergelijking met mensen die in
minder gezegende omstandigheden verkeren.
Je zult maar als Hutu of Tutsi-kind je ouders zijn kwijtgeraakt in de chaos van een
onmenselijk rassenconflict.
Je zult maar geboren zijn in een verdeeld en verscheurd Joegoslavië.
Dan hebben wij zeker niet te klagen.
Dan mag er reden zijn voor dankbaarheid.
En toch ... toch is er ook voor ons dat levensgrote gevaar dat we de HERE daarbij
vergeten.

*

Mozes waarschuwt er Gods uitverkoren volk en ons voor.
"Wanneer ... het u goed gaat ... "neem u er dan voor in acht, dat gij de HERE niet
vergeet."
Het land Kanaän, broeders en zusters, jongelui, het beloofde land ... het is door de
HERE als in de schoot geworpen van zijn volk.

En wát voor een land. Een heel bijzonder land:

- de steden zijn er groot en sterk;
- de huizen zijn er gevuld met allerlei goede dingen;
- overal tref je er stukken grond aan beplant met olijfbomen;
- overal verspreid liggen er de goed onderhouden wijngaarden.

Wat was Kanaän een goed en een mooi land!

Het volk Israël kreeg dit land als een geschenk uit de hemel. Een eigen land.

Om er te wonen en er te werken.

Hun voorouders waren rondzwervende nomaden.

Een soort zigeuners.

Men woonde in tenten en niet in huizen, laat staan in steden.

Een volk van zwervers.

Hardwerkende slaven, bevrijd uit het slavenhuis van Egypte.

Vreemdelingen op zoek naar een eigen thuis.

En dan dit geschenk uit de hemel.

Dat het volk Israël straks het land Kanaän mag bezitten ... het is enkel en alleen te danken aan de HERE.

Het land - met alles erop en eraan - is gegeven goed.

Een geschenk van God.

Hij heeft daarmee zijn beloften waargemaakt, zijn beloften vervuld.

Daarom vermeld Mozes in vers 10 ook nadrukkelijk de eed die de HERE aan de aartsvaders heeft gedaan: "Waarvan Hij uw avedren, Abraham, Isaäk en Jakob, gezworen heeft het te zullen geven ..."

Met een eed heeft de Here God Zich verplicht het land te zullen geven.

Hij beloofde het ... het beloofde land.

Met de meest stellige verklaring.

- Je ziet als het ware de hand en de vingers van de HERE omhoog gaan.

- "Ik zweer ..."

Deze eed, deze belofte, wordt nu door de HERE ingelost. Israël - het volk van zijn verkiezende liefde - krijgt het goede land Kanaän, het beloofde land, als een geschenk uit de hemel.

Ik moest denken aan de vele asielzoekers die in ons land de afgelopen jaren een verblijfsvergunning hebben gekregen.

Wie - na een langdurige en onzekere periode - uiteindelijk in Nederland mag blijven ... heeft recht op een huis.

Krijgt een uitkering.

Kan met een voorschot van de sociale dienst dat huis ook inrichten.

Hij heeft er zelf niets, maar dan ook helemaal niets, voor hoeven doen.

Let wel ... ik zeg er niets verkeerd over.

Iemand moet toch de mogelijkheid hebben om een nieuw bestaan te kunnen opbouwen.

Maar zijn situatie is net als die van het volk Israël van toen.

Niet de sociale dienst zorgde voor een land en een huis om in te wonen, voor een stukje grond om in je eerste levensbehoeften te kunnen voorzien.

God Zelf zorgde daarvoor. Gratis en voor niets!

Toen het volk Israël in Kanaän kwam ... waren de steden al klaar, de huizen met goederen gevuld.
Er was zorggedragen voor de watervoorziening.
De olijfbomen en de wijngaarden waren beplant.
Het werd hen - vanuit de hemel - zomaar in de schoot geworpen.
Terecht zou je de beschrijving daarvan in Deuteronomium 6 kunnen samenvatten onder de titel: 'De overweldigende weldaad van Godswege.'

*

Maar nu verwacht, gemeente, de HERE van Israël ook een houding van dankbaarheid.
De HERE hééft het volk Israël - naar zijn eed - in het beloofde land gebracht.
De HERE heeft hen dit alles in de schoot geworpen.
Het zou schandelijk zijn als Israël - na al dit goede - ondankbaar zou zijn. Hoe?
Door de HERE te vergeten!
"Neem u er dan voor in acht, dat gij de HERE niet vergeet."
De HERE vergeten ... dat is een houding van on-dankbaarheid.
We zijn - in onze consumptie- en welvaartsmaatschappij - die dankbaarheid zo langzaam maar zeker kwijtgeraakt.
- Je dagelijks brood - dat verdien je toch zelf?
- Dat eigen huis waar je in woont - daar heb je toch jarenlang voor gespaard?
- Die goede pensioenvoorziening - daar heb je toch je premies voor betaald?
- Je studiebeurs en OV-Jaarkaart - daar heb je toch recht op?
Heb je daar de HERE God al eens voor gedankt?
Heb je je wel eens gerealiseerd dat je al die dingen - uiteindelijk - uit Zijn hand hebt ontvangen?
De HERE vergeten.

*

Het volk Israël is in Deuteronomium 6 nog lang niet in het beloofde land.
Het is nog onderweg, in de woestijn.
En nu al dat opgeheven vingertje van Mozes: 'Als jullie er zijn, als jullie je plaats hebt ingenomen in de maatschappij, vergeet dan God niet.'
"De HERE, uw God, zult gij vrezen, Hem zult gij dienen en bij zijn naam zweren.
Gij zult geen andere goden achterna lopen ... want de HERE is een naijverig God in uw midden."

Naijver, broeders en zusters, jongelui, heeft te maken met liefde.
Naijver, jaloersheid.
Daar zit iets radicaals in.
Als een jongen of een man jaloers is, dan duldt hij geen ander naar zijn vriendin of zijn vrouw.
Hij kan het niet hebben, wanneer z'n vriendin of vrouw met een ander er vandoor gaat. Juist omdat 't ie zoveel van haar houdt.
Zo wil de Here God dit volk Israël uitsluitend als zijn volk.
Het is voor de HERE ondenkbaar, dat zijn volk Israël tegelijkertijd aan een ándere god zou toebehoren.
Daarvoor houdt Hij teveel van zijn volk!

Mozes waarschuwt Israël en ons daarvoor.
De HERE vergeten ...
Door de goden van die tijd, de goden van de volken in Kanaän.
De Baäls en de Astartes.
De goden van de vruchtbaarheid en van de sexualiteit.
Uit de geschiedenis van Israël weten we hoezeer men is afgegleden in dit heidendom.
Men heeft het land en de cultuur zonder kritiek aanvaard.
En de gaven - door de HERE geschonken - schreef men toe aan de afgoden van toen.

Zijn wij, gemeente, vandaag beter dan Israël toen?
We knielen liever neer voor de afgoden van onze tijd dan voor de God van Israël en de Bijbel.
- De afgod van het materialisme: We willen steeds meer, steeds luxer, steeds grootser.
- De afgod van het individualisme: We denken alleen aan onszelf, ons eigen huisje, boompje, beestje.
- De afgod van de secularisatie: We willen meedoen met de cultuur van onze tijd.
De kerk moet zich maar aanpassen aan de normen en waarden van onze tijd.
Alles wat nog christelijk heet geeft een bittere smaak in de mond.

't Is, gemeente, niet te hopen dat de HERE met ons eenzelfde weg zal gaan als met zijn uitverkoren volk Israël.
Hij is een nájverig God, een jaloers God. Ontrouw aan Hem moet wel gevolgen hebben.
Want Hij eist ons hélemaal en tótaal voor Zich op.
In vers 15 lees ik over dat dreigende oordeel van God: "Want de HERE, uw God, is een náijverig God in uw midden; opdat de toorn van de HERE, uw God, niet tegen u ontbrandde en Hij u van de aardbodem verdelge."

Best wel zware woorden, vind je niet?
Toorn die ontbrandt. Verdelgen van de aardbodem.
Maar verplaats je nu eens in God?
Hij houdt van je.
Hij houdt zo intens veel van je ... dat Hij het niet over zijn hart kan krijgen dat je zijn liefde wilt delen met de liefde voor een ander.
Een andere god.
Je hoeft ook zijn liefde niet te delen.
Je hebt immers aan zijn liefde ... genoeg!

*

"Wanneer nu de HERE, uw God, u in het land zal gebracht hebben ... neem u er dan voor in acht, dat gij de HERE niet vergeet, die u uit het land Egypte, uit het diensthuis, heeft geleid."
Twee dingen worden hier aan elkaar verbonden.
Aan de ene kant is er de overvloed van het land Kanaän; daar mag Israël tot verzadigens toe van genieten.

Breng dat maar over naar onze tijd.

Je mag genieten van alles wat de HERE je in dit aardse leven geeft.

Aan de andere kant is er voor Israël de verlossing uit de slavernij van Egypte.

Ook daaruit mogen wij leven, uit de verlossing van de zonde en van de dood.

God de HERE geeft ons daarin de dubbele zegen van ... overvloed én verlossing.

Wat kan er van ons dan anders verwacht worden dan een houding van echte dankbaarheid?

*

Dankbaarheid.

In de griekse tekst van het Nieuwe Testament lees ik daarvoor het woord: eucharitia/eucharistie.

Daarin zit het woord: charis, wat wij weer vertalen met het woord: genade.

Dankbaarheid heeft in de Bijbel dus alles te maken met genade.

Dankbaarheid betekent letterlijk: 'van genade spreken'.

Wanneer wij, gemeente, 'van genade spreken' dan worden we ook vanavond herinnerd aan het lijden en sterven van onze Here Jezus Christus.

Want álle dingen, alle materiële dingen én alle geestelijke dingen van ons leven, hebben we van God uit genade gekregen.

Omdat Jezus Christus het voor u en jou en mij mogelijk heeft gemaakt, dat wij ál deze dingen hebben gekregen.

Ik denk aan de tekst uit Romeinen 8, vers 32: "Hoe zal Hij, die zelfs zijn eigen Zoon niet gespaard, maar voor ons allen overgegeven heeft, ons *met Hem* ook niet álle dingen schenken."

Alle dingen, broeders en zusters, jongelui, worden ons als een geschenk uit de hemel ... geschonken *met Hem*, met Jezus.

Achter álle dingen van ons leven staan de wonden van de Heiland.

Ons bezit, onze maatschappelijke positie, ons leven ... het heeft het bloed van Jezus Christus gekost.

Als we daar vanavond oog voor hebben gekregen, kunnen we oprecht dankbaar zijn.

Zoals die jongen in de gevangenis ... dankbaar was voor het bloed dat zijn moeder voor hem had gegeven.

Dankbaarheid ... een bloem, die alleen groeit op de akker van de genade.

*

Nog even dit: Hoe kunnen en mogen we die dankbaarheid aan de Here God praktisch maken?

Deuteronomium 6 geeft ons daarin aanwijzingen:

"De HERE, uw God, zult gij vrezen, Hem dienen en bij zijn naam zweren."

De HERE vrezen.

Dat gaat over je innerlijke houding. Dat gaat over je hart.

Vrezen is in Bijbeltaal: eerbied hebben, respecteren.

De HERE vrezen dat is: leven in de nabijheid van de God die zich ook aan jouw leven heeft verbonden.

Hem liefhebben en je leven laten bepalen door wat Hij tegen je zegt in de Bijbel, in zijn Woord.

De HERE dienen. Dat gaat over je handen.
"Ik kom met gaven in mijn handen ..."
Dat is voor God en voor je naaste klaar staan.
Met je handen en met je portomonnee.

Bij zijn naam zweren. Dat gaat over je mond.
Over je woorden.
Laat je 'ja' ja zijn en je 'nee' nee.
Betrouwbaar zijn.
Goede woorden spreken over God Zijn naam hoog houden.

Hart, handen en mond.
Je totale mens-zijn ... in een leven van dankbaarheid.
Vanaf de diepste dingen van je hart, tot aan de daden van je handen en zelfs de woorden die over je lippen komen.
De HERE niet vergeten.
Denken, laten blijken en zeggen: Hij heeft het gedaan!
Aan Hem heb ik alles, maar dan ook alles, te danken!

Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Leeuwarden 6 november 1996

! Graag een mailtje als deze preek in gemeente wordt gelezen. !